M.15130: 1-2.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

(översättn. 2 sidor)

Polen

uppt. år 1952

Svar å LUF 85 rör. hästkött och hästslakt m. m.

s. 1-2

(2.) Polen

Nowa Sól (Malsupra Silezio) Polujo.
La 3.3.52

M. 15130:/.
FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Tre estimataj sinjoroj!

Laŭ peto de Svenska Esperanto Forbundet mi havas la honoron informi vin rilate la demandojn kiuj vin interesas.

Antaŭ ĉio mi volas vin averti ke en nia lando la popolo opinias ke ĉevalo, hundo kaj kato estas "hejmaj" bestoj kaj ĉevalo kaj hundo estas taksataj kiel amikoj de la homo. La katoj staras iom malpli supre en tiu ĉi vico sed ankaŭ rilate ilin la popolo neniam permesas al si iajn malagrablaĵojn kaj se la privata mortigado de la ĉevalo kaj hundoj estas malhonorigata, ankaŭ la mortigo de kato estas opiniata kiel misfaro.

El la supre citita vi povos kompreni ke antaŭ la milito la ĉevalviando ne estis tute ĉe ni uzata kaj oni ne opiniis ĝin kiel manĝebla, krom, eble malgranda parto de la loĝantaro, home -tataroj, kiuj inter sia nacia menuo havis la manĝojn faritaj el la ĉevalo (plejparte, tre juna).

Post la lasta milito, kiam la vivnivelo de la loĝantaro fariĝis multe pli alta, kaj ankaŭ la postuloj, kaj ĉiu homo deziris manĝi la viandon (kion oni ne havis antaŭ la milito pro malriĉeco) certe mankis la sufiĉa kvanto da bovviando kaj tiamaniere nun, dume, oni uzas ankaŭ la ĉevalviandon senrezerve, ĉar la buĉado de ĉevaloj okazas en specialaj urbaj buĉejoj sub la kontrolo de kuracistoj.

Certe, la privata mortigado de tiuj ĉi tri specoj de bestoj kaŭzas la socialan malhonoron por la mortigantoj kaj la persekutadon flanke de la societo de amikoj de bestoj aŭ eĉ la polico, se la ago estis aĉa.

Por mortigo de ĉevaloj estas speciala homo en urbaj buĉejoj kaj la mortigado estas tiamaniere, ke oni antaŭe surdigas la beston kaj poste mortigas (same la hundojn). Por mortigo de hundo estas speciala homo kiu havas specialan moknomon (hycel) kiu vagas tra stratoj de la urboj (ofte kun droŝko) kaj kaptas la senmastrajn hundojn, kurantajn tra la stratoj. Estas neskribi leĝo ke li ne havis rajton preni la hundon (eĉ kurantan sen mastro) se ĝi estas en la manoj de iu pasanto kaj ofte la pasant(in)oj vidinte la "hycel" prenas la beston en la brakojn por malpermesi ĝin preni. Sed ne forgesu ke la graso de hundoj estas tre utila por ftizmalsanoj kaj tial la senmastraj hundoj, pri kiuj neniu zorgis estis utilaj por la homoj. Same la danĝero de furiaj hundo kies mordo estis mortminaca kaŭzis la kaptadon de hundoj vagantaj senmastre tra la stratoj. Ĉiaokaze, ĉiu mastro de hundo havas rajton

M.15130:2

iri al la oficejo kie oni kaŝas la kaptitajn hundojn kaj pagante malgrandan sumon pro ĝia nutrado okazita, rericevi la kaptitan hundon.

Mi esperas, estimataj sinjoroj ke el la supre citita vi jam havas bonan imagon pri la stato de la interesata afero en mia lando kaj estanta preta doni al vi aldonajn informojn

mi restas

kun sinceraj salutoj R. Sakowicz

Aldone mi volas esprimi la deziron ke la rezulton de viaj studoj vi estos afabla eldoni ankau en esperanto por ke la esperantistoj povus ekkoni la faktojn kolektitajn danke al ilia helpo.

R. SAKOWICZ
Nowa Sól — ul. Parafialna nr 3

PS. Bonvolu pardoni la mian skribmaŝinon, kiu estas iom malsana!

Poln

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

M.15130.

(2)

På begäran av Svenska Esperantoförbundet har jag äran att meddela Eder upplysningar angående de frågor som intresserar Eder.
Först och främst vill jag göra Eder uppmärksamma på att folket i vårt land anser att hästen,hunden och katten är"husdjur" och att hästen och hunden är värderade vänner till människan. Kattorna står något lägre på skalan men ej ens gentemot dessa tillåter folk sig något plågeri, och om det privata dödandet av häst och hundar är vanärande, så är även dödandet av katt ansett som ett missdåd.
Av det ovan nämnda torde framgå att hästkött inte alls användes hos oss före kriget,och man ansåg det ej ätbart,förutom möjligen en liten del av invånarna, nämligen tattarna, vilka på sin nationella matsedel hade rätter tillredda av (mestadels mycket unga) hästar.
Efter sista kriget, då folkets levnadsstandard blivit mycket högre, likaså fordringarna, och var och en önskat äta sådant kött som man inte hade före kriget på grund av fattigdom, har det säkerligen blivit brist på oxkött med resultat att man nu använder även hästkött oreserverat, eftersom hästslakten försiggår i särskilda stadsslakterier under läkarkontroll.
Säkerligen förorsakar det privata dödandet av dessa tre djurslag social vanära för dem som dödat, och desblibförföljda av djurskyddsföreningen och till och med av polisen,om gärningen varit grov.
För dödande av hästar har man en särkild man i stadsslakterierna, och dödandet går så till att man först bedövar djuret och dödar det därefter (detsamma betr. hundar.) För dödande av hundar har man en särskild man med ett speciellt öknamn (hycel) som far omkring genom stadens gator (ofta med droska) och fångar herrelösa hundar som springer lösa på gatorna.
Det är en oskriven lag att han inte har rätt att ta en hund (även om den springer herrelös) om den är i händerna på någon gatutrafikant, och ofta tar någon fotgängare upp djuret i famnen om han fått syn på "hycel"n för att djuret ej skall bli taget. Men man får ej glömma att hundens fett är mycket nyttigt för lungsjukdomar (tbc) och därför har herrelösa hundar, som ingen brytt sig om, blivit nyttigt använda för människorna. På samma sätt har faran för rasande hundar,vars bett är livsfarligt, orsakat att man fångat herrelösa hundar som drivar omkring på gatorna. I varje fall har hundägaren rätt att gå till expeditionen där man förvarar infångade hundar och återfå den tagna hunden mot erläggande av en liten summa för utfodringen av densamme.
Jag hoppas att Ni fått en god bild av förhållandet i mitt land i avseende på denna intressanta fråga. Jag är beredd att ge ytterligare upplysningar och förblir

Eder
R. SAKOWICZ

vänd

M. 15130.

Därtill vill jag uttrycka den förhoppningen att Ni vämligen ville utgiva resultatet av Edra studier även på esperanto för att esperantisterna skall kunna lära känna de fakta som samlats tack vare deras hjälp.

PS V.g. ursäkta min skrivmaskin som inte är riktigt frisk!

LEK/TB